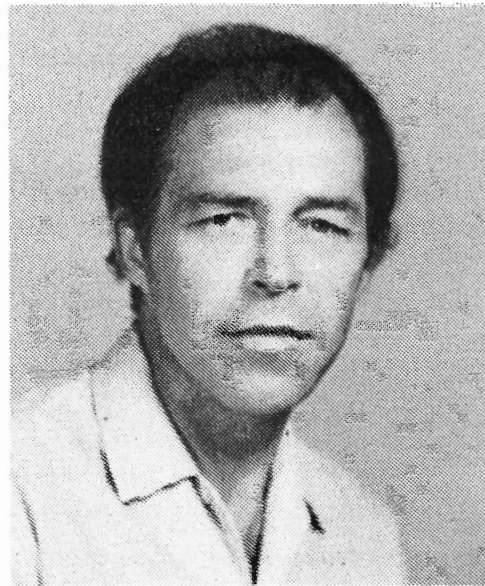

Naša leta

MARKO STOPAR

Radijski glasbeni oblikovalec. Upravičeno bi ga lahko zapisali med hišni inventar, saj se je prvič pojavil že na začetku septembra leta 1947 kot novinar v dnevni poročilih. To je bilo še na Cankarjevi cesti. Sam se spominja, da je bilo takrat na radiu le kakih 50 ljudi od delavcev, izvajalcev, do vratarja in direktorja.

Marko je rojen Moščan. Vpisal se je na srednjo glasbeno šolo. Ko se je naučil tudi vojaških spretnosti, je slišal, da radio išče kurirja. Marko, ves skromen, se je prijavil. Čeprav mu je Irena Flisova dejala: "Ti bi kot glasbenik moral med glasbenike!", so bili tisti čas vsi stoli v glasbeni redakciji polni. Vasja Ocvirk, takratni urednik, ga je določil v redakcijo dnevnih poročil. Šele čez poldrugo leto, ko se je izpraznil stolček pri glasbenikih, ga je sprejel Bojan Adamič.

Spominjam se začetka, prvih dni, ko sem prišel med "poročilarje". Prek podružnice Tanjuga v Ljubljani smo dobivali poročila že prevedena v slovenščino, pa mislim, da so bila vmes tudi v srbohrvaščini. Po uredništvu izboru smo jih pripravili, korigirali za jutro ob šestih, za popoldne in za večerna poročila. Trikrat na dan so bila. Ker zvečer ni bilo več kurirja smo sami hodili na Tanjug, ki je bil takrat še v stavbi Ljudske pravice.

Sprva smo popravljali kar s svinčnikom, saj je bilo še vse tako preprosto. Potem je Luci Matijevac vse pretipkala "na čisto" za redke napovedovalce Vendraminovo, Prohinarjevo, Turyja. . .

Ker smo delali v treh turnusih, mi je to prišlo zelo prav pri študiju na glasbeni šoli.

Vodje poročil so bili Tita Sojerjeva, Irena Mateličeva, Polde Majdič. Prišel je še Jože Šiška, bil pa je tudi Janko Jeri.

Ko se je sprostilo mesto v glasbenem oddelku, bilo je še vedno na Cankarjevi, sem iz poročil odšel med glasbenike. Vodja oddelka je bil Bojan Adamič in za njim profesor Pavle Šivic. Začel sem kot redaktor za popularno, pozneje za operno glasbo. V oddelku sem bil kakih pet let, ko smo se preselili v sedanjo Tavčarjevo ulico. Po tem mojem "začetniškem" delu med glasbeniki sem postal in ostal do danes glasbeni oblikovalec.

Z delom glasbenega opremljevalca sem se pravzaprav seznanil že v glasbenem oddelku. Bil sem prvi oblikovalec. Tega delovnega mesta namreč še ni bilo pri nas. Potrebe pa so naraščale. Vsak dan bolj! Prihajali so z lite-

Radijski glasbeni oblikovalec Marko Stopar je začel svojo pot na radiu še na Cankarjevi cesti.

rarnimi večeri, dramske igre še niso prišle toliko v poštev. Vsak teden je bilo treba opremiti literarni večer. Takrat je šlo še vse "v živo". Zato sem z belim svinčnikom zarisal na gramofonsko ploščo, od kod do kod naj manipulant nastavi iglo, kje je fraza, ki sem jo izbral. Ko je bila fraza mimo, je bralec pred mikrofonom nadaljeval svoj tekst. Človek je moral biti zelo natančen in imeti dovolj občutka pri delu. Sprva je bilo težko. Premalo izkušenj smo imeli. Treba je bilo tekst dodobra poznati in si ustvariti podobo, kakšna glasba sodi zraven, da ga ne bi izničil, temveč mu po svoje pomagal.

Zaloge zabavne glasbe so bile pičle, zato je bilo delo še težje. Imeli smo samo plošče. Ta glasbena "oplemenitev" literarnih večerov je bila takrat stvar mojega idealizma, brez honorarja, ker sem sodil uradno še v glasbeni oddenek. Torej, veliko dela je bilo treba opraviti, čeprav ni do kraja sodilo k tvojemu delovnemu mestu. Vsak četrtek sem imel tudi komentirano glasbeno oddajo.

Potem sem začel pri ploščah po željah. Treba je bilo prebrati vso pošto, sprejemati ljudi. Ker pa se je ta vrsta oddaj vse bolj širila in sem imel z njo dela čez glavo, sem predlagal, naj bi uvedli določeno tarifo za posamezno željo. S tem pa sem samo sebi nakopal dodatno delo. Takrat so bile plošče po željah na sporedu le ob nedeljah, vendar po dve uri skupaj.

Dolgo časa sem ostal sam glasbeni opremljevalec, čeprav je bilo treba že opremljati reportaže vseh vrst, pa oddaje Okno v svet, Še pomnite, tovariši, literarne oddaje, vse radijske igre, radijske šole. Sam sem bil do leta 1960. 15 let! Tudi po deset ur na dan, raje več. Potem je bilo treba še na vaje in snemanja, ki so včasih trajala vso noč. Rekli so mi že, naj si prinesem posteljo od doma.

Oddaj je bilo čedalje več. Prihajal sem že v leta, pa so mi dali v pomoč kolega Mirana Kvartiča, ki je zdaj v glasbeni produkciji, za njim je prišla Olga Jež, zdaj je na televiziji, in za njo Peter Čare.

Marko je znan po vestnosti. Ni zamujal snemanj, razen enkrat. Da je bila zadeva še bolj zamotana, se mu je to zgodilo takrat, ko je direktor Milan Apih režiral radijsko igro. Rekel je le: "Vsakemu se lahko kaj podobnega zgodi!"

Marko je rad delal in še rad dela z vsemi tehnikami in sodelavci. Dušan Mauser, Niko Jeras, Dobrin, Ivica Dolinarjeva in drugi so že sami čutili, kje bo treba "izblendati" glasbo.

Tako je pripovedoval Marko Stopar, glasbeni opremljevalec na radiu. Da ne pozabim. Marko je komponist iz šolskih klopi Lucijana Marije Škerjanca. Od vsakodnevne utrujenosti v službi ni utegnil "delati doma", ali pa prav malo. Kljub temu je doslej napisal kakih 35 izvirnih scenskih glasb za radio, največ za radijske igre. Njegov konjiček je vesenje do tujih jezikov. Prevedel je roman za Prešernovo družbo. Do slovenske literature pa čuti največjo ljubezen. Na vprašanje, s katerim umetnikom si pri sedanjem delu najraje pomaga in se z njim "glasbeno" pogovarja, je dejal:

"Ovisno od stila literature, ali gre za renesanso, romantiko, klasiko, ali za moderno literaturo. Ustrezno literarnemu delu izbiram tudi glasbo".

Marko se je malce, morda nalašč, izmikal določenemu odgovoru, kdo izmed mojstrov se mu je najbolj priljubil. Čez čas je omenil Šostakoviča. Nikdar pa ne bo pri oblikovanju segel po ustvarjalcu, skladatelju, ki ga pozna širši krog ljudi. Poslušalca bi lahko s tem odvrnil od vsebine, saj je zdaj v tem primeru glasba le drugotnega pomena. Vse to je pripovedoval Marko Stopar, glasbeni oblikovalec na radiu. Na kraju je dejal:

"Zelo malo let še, pa bom doma poslušal, kako delajo, oblikujejo drugi, moji nasledniki in začel bom zares komponirati!"

Pripravil Polde Majdič